

"WEEE Management Regulations" http://www.epeat.org/weee-registration/Netherlands_WEEE-management-regulations_200409_engelsevertaling_regeling_elektrapp.pdf

"Waste Framework Directive" <http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/>

"Waste Electrical and Electronic Equipment (WEEE)" <http://step-initiative.org/index.php/netherlands-waste-electrical-and->

electronic-equipment-weee-regulation-no-ienmbsk-201414758-2014.html

"Year of approval of the SD strategy and updates" <http://www.sd-network.eu/?k=country%20profiles&s=single%20country%20profile&country=The%20Netherlands>

УДК 332.1

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ЗАРУБІЖНИЙ І ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

© 2014 ОМАРОВ ШАХІН А. О.

УДК 332.1

Омаров Ш. А. О.

Науково-практичні аспекти впровадження концепції сталого розвитку: зарубіжний і вітчизняний досвід

Статтю присвячено аналізу науково-практичного забезпечення імплементації концепції сталого розвитку в систему державного управління розвитком країни та її регіонів. Актуальність статті визначається необхідністю вирішення глобальних та національних проблем в умовах переходу до збалансованого економічного, соціального та екологічного розвитку. Метою статті є узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду впровадження концепції сталого розвитку в нормативно-правову базу країни та її регіонів. Проведено аналіз досвіду провідних країн світу та України із формування елементів механізму державної підтримки сталого розвитку: законодавчого, організаційного та суспільно-громадянського, визначено їх переваги та недоліки. Доведено, що більшість країн світу займаються розробкою комплексу заходів щодо впровадження та стимулювання сталого розвитку, який містить законодавчі акти, державні стратегії сталого розвитку, програми або проекти зі сталого розвитку та індикатори його моніторингу. Визначено напрями подальшого удосконалення законодавства та практики регулювання сталого розвитку в Україні та інших країнах світу.

Ключові слова: сталий розвиток, механізм, концепція, державна підтримка, нормативно-правове забезпечення

Рис.: 1. Табл.: 5. Бібл.: 16.

Омаров Шахін Анвер Огли – кандидат економічних наук, доцент, здобувач, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пл. Свободи, 5, Держпром, 7 під'їзд, 8 поверх, Харків, 61022, Україна)

УДК 332.1

UDC 332.1

Омаров Ш. А. О. Научно-практические аспекты внедрения концепции устойчивого развития: зарубежный и отечественный опыт

Статья посвящена анализу научно-практического обеспечения имплементации концепции устойчивого развития в систему государственного управления развитием страны и ее регионов. Актуальность статьи определяется необходимостью решения глобальных и национальных проблем в условиях перехода к сбалансированному экономическому, социальному и экологическому развитию. Целью статьи является обобщение отечественного и зарубежного опыта внедрения концепции устойчивого развития в нормативно-правовую базу страны и ее регионов. Проведен анализ опыта ведущих стран мира и Украины по формированию элементов механизма государственной поддержки устойчивого развития: законодательного, организационного и общественно-гражданского, определены их преимущества и недостатки. Доказано, что большинство стран мира занимаются разработкой комплекса мероприятий по внедрению и стимулированию устойчивого развития, который содержит законодательные акты, государственные стратегии устойчивого развития, программы или проекты по устойчивому развитию и индикаторы его мониторинга. Определены направления дальнейшего совершенствования законодательства и практики регулирования устойчивого развития в Украине и других странах мира.

Ключевые слова: устойчивое развитие, механизм, концепция, государственная поддержка, нормативно-правовое обеспечение

Рис.: 1. Табл.: 5. Библ.: 16.

Омаров Шахин Анвер Огли – кандидат экономических наук, доцент, соискатель, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пл. Свободы, 5, Госпром, 7 подъезд, 8 эт., Харьков, 61022, Украина)

Omarov Sh. A. O. Research and Practical Aspects of Implementation of the Sustainable Development Concept: Domestic and Foreign Experience

The article deals with the analysis of research and practical basis for implementation of the sustainable development concept in the system of governmental management of the country development at the national and regional levels. Relevance of the article is determined by the necessity of finding solutions to global and national issues within the context of transition to a balanced economic, social, and ecological development. The objective of the article consists in generalizing domestic and foreign experience of introducing the sustainable development concept into laws and regulations of the country and its regions. The experience of leading countries of the world and Ukraine in forming the elements of the mechanism of governmental support of sustainable development, namely legislative, organizational, and public and social ones was analyzed, and their strengths and weaknesses were singled out. It was proven that most countries of the world are developing a set of measures aimed at implementation and promotion of sustainable development which includes legislative acts, national sustainable development strategies, sustainable development programs or projects, and its monitoring indicators. Directions for future improvement of legislation and sustainable development regulation practices in Ukraine and other countries of the world were determined.

Keywords: sustainable development, mechanism, concept, governmental support, legislative environment

Pic.: 1. Tabl.: 5. Bibl.: 16.

Omarov Shakhin A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Applicant, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (pl. Svobody, 5, Derzhprom, 7 pidyizd, 8 poverkh, Kharkiv, 61022, Ukraine)

Вступ. Актуальність упровадження принципів сталого розвитку в усі сфери державного регулювання визначається загостренням глобальних і національних проблем. Розбудову економіки на принципах сталого розвитку задекларовано в законодавстві більшості країн світу. Не є винятком і Україна, в якій розроблено та затверджено базу нормативно-правових актів щодо впровадження концепції сталого розвитку в життя. Політико-правові та економічні аспекти імплементації концепції сталого розвитку розглянуто у роботах Д. Медоуза, Л. Брауна, Г. Гарднера, Н. Картера, Д. Кортена, Д. Флавіна, Б. Буркинського, С. Герасимова, Л. Круглякова, М. Кизима, В. Кухар, О. Майданик, О. Осауленко, В. Степанова, О. Царенко, О. Черкас, В. Шевчука.

Проте, до сьогодні невирішеними залишаються проблеми формування ефективного механізму використання ресурсів для забезпечення збалансованого економічного, екологічного та соціального розвитку країни та її регіонів.

Метою даної статті є узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду впровадження концепції сталого розвитку в нормативно-правову базу країни та її регіонів.

Виклад основного матеріалу. Механізм управління сталим розвитком країни та її регіонів містить декілька блоків: законодавчий, організаційний, суспільно-громадянський (рис. 1).

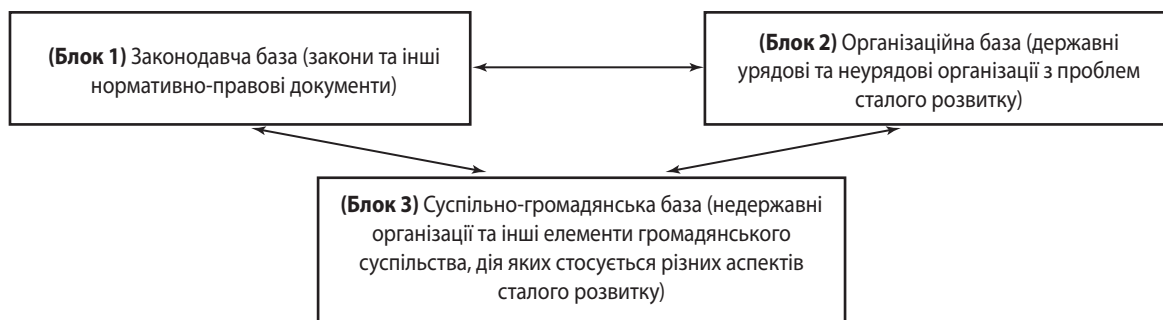

Рис. 1. Елементи (блоки) механізму управління сталим розвитком країни та її регіонів

Розглянемо елементи цього механізму більш докладно. Основними законодавчими актами цієї бази є такі:

- Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року [1];
- Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» [2];
- Концепція національної екологічної політики України на період до 2020 року [3];
- Закони України «Про екологічну експертизу» [4], «Про охорону навколишнього середовища» [5], «Про тваринний світ» [6], «Про рослинний світ» [7];
- Методичні рекомендації щодо формування регіональних стратегій [8];
- Постанова КМУ «Про утворення Національної ради зі сталого розвитку» [9];
- Концепція державної регіональної політики [10];
- Концепція сталого розвитку населених пунктів [11];
- Комплексна програма реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку, на 2003 – 2015 рр. [12].

Законодавча база сталого розвитку має регулювати основні його теоретичні та прикладні аспекти. Головним теоретичним аспектом законодавчої бази (блок 1, рис. 1) є визначення поняття «сталий розвиток», який розкрито не досить повно (табл. 1).

Як видно з табл. 1, у деяких документах відсутнє визначення терміну «сталий розвиток», а у більшості законодавчих актів не наведено визначення окремих компонент сталого розвитку.

Упровадження концепції сталого розвитку ґрунтується на системі принципів. Державна стратегія регіонального розвитку [1], метою якої є формування умов для

підвищення конкурентоспроможності регіонів країни, забезпечення їх сталого розвитку на сучасній технологічній основі, високої продуктивності виробництва та зайнятості населення, містить такі принципи:

- збалансований розвиток регіонів та їх територій;
- суспільна єдність.

В проєкті Закону «Про Концепцію переходу України до сталого розвитку» наведено такі принципи соціально-економічного розвитку та охорони довкілля [16]:

- обов'язковість підпорядкування економічної та іншої діяльності законам природи і обмеженням, які ними визначаються;
- національна пріоритетність (інтересів, культури і національної ідентичності) у загальноцивілізаційному просторі світового співтовариства;
- отриманий від господарської діяльності результат не може бути меншим від шкоди, заподіяної навколишньому природному середовищу;
- іродних ресурсів;
- природні ресурси України належать її народів і становлять матеріальну основу його існування незалежно від форм власності, вони мають використовуватися з урахуванням потреб нинішнього та майбутніх поколінь;
- інтелектуальний потенціал нації як провідна продуктивна сила українського суспільства має постійно нарощуватися і вдосконалюватися;
- забезпечення здоров'я людини та її соціальної захищеності є пріоритетною політикою держави;
- всі перетворення мають бути спрямовані на утвердження засад гуманізму, демократії і цінностей громадянського суспільства.

Визначення поняття «сталий розвиток» у законодавчій базі України, складено на основі [14]

Документ	Визначення поняття «сталий розвиток» та його компонент			
	Визначення поняття	Визначення економічної компоненти	Визначення соціальної компоненти	Визначення екологічної компоненти
Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» [2]	-	-	+	-
Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року [1]	-	+	+	-
Концепція національної екологічної політики України на період до 2020 року [3]	-	-	-	+
Закони України «Про екологічну експертизу» [4], «Про охорону навколишнього середовища» [5], «Про тваринний світ» [6], «Про рослинний світ» [7]	+	+	+	+
Методичні рекомендації щодо формування регіональних стратегій [8]	-	+	+	-
Постанова КМУ «Про утворення Національної ради із сталого розвитку» [9]	+	-	-	-

Позитивним моментом документу [16] є визначення пріоритетних напрямів розвитку за окремими видами ресурсів – водними, лісовими, земельними, біологічними, атмосферними, природними корисними копалинами (надра).

Інші законодавчі документи висвітлюють лише окремі принципи сталого розвитку регіонів, не надаючи їх цілісної системи.

Так, Методичні рекомендації щодо формування регіональних стратегій розвитку [8] побудовані на принципах, прийнятих у світовій практиці при розробленні стратегічних документів. В якості принципів розробки регіональних стратегій визначено:

- стратегічний план розвитку регіону визначає цілі, завдання, пріоритети, напрями сталого розвитку;
- стратегія розвитку регіону містить перелік першочергових пріоритетних завдань;
- формування стратегічних пріоритетів сталого розвитку відбувається на основі загальнодержавних пріоритетів, оцінки конкурентних переваг, обмежень, загроз і проблем розвитку кожного регіону.

Комплексна програма [12] декларує такі принципи сталого розвитку:

- ліквідація бідності;
- упровадження нових моделей сталого виробництва та споживання з метою підвищення якості життя;
- охорона та раціональне використання природних ресурсів країни та її регіонів.

Проведений аналіз законодавчої бази сталого розвитку України та її регіонів дозволив зробити такі висновки:

1. Теоретичне забезпечення сталого розвитку представлено в законодавстві не досить повно. Зокрема, в багатьох документах відсутнє визначення як терміну «сталий розвиток», так і окремих його

компонент, відсутня або подана фрагментарно система принципів сталого розвитку; відсутні чіткі рекомендації щодо розробки та реалізації заходів щодо переходу до сталого розвитку.

2. Законодавчі й нормативно-правові акти України охоплюють різні аспекти процесу переходу регіонів до сталого розвитку, але рівень узгодженості між ними низький.
3. Відсутній єдиний головний документ (наприклад, Концепція переходу України до сталого розвитку існує тільки у вигляді проекту).
4. Не забезпечено ієрархію документів у сфері регулювання сталого розвитку: концепція, стратегія, програма, проект.

Розглянемо блок 2 – організаційна база сталого розвитку. Практичне впровадження сталого розвитку в економічну діяльність та суспільне життя здійснюється такими організаціями (табл. 2).

Отже, мережа організаційного забезпечення сталого розвитку містить органи вищої законодавчої та виконавчої влади, державні комітети, комісії та інші організації. Кожна з цих організацій спрямована на регулювання різних аспектів процесу сталого розвитку, проте координація між ними є низькою.

Суспільно-громадянську базу сталого розвитку представлено громадянськими ініціативами населення та роботою органів місцевого самоврядування. Так, до компетенцій сільських, селищних, міських рад належить вирішення відповідно до закону питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення, а також про скасування такого дозволу [13].

Значну роль у впровадженні сталого розвитку відіграють громадянські організації, діяльність яких регулюється Указом Президента України № 212/2012.

Отже, низовою ланкою механізму регулювання сталого розвитку регіону є суспільно-громадянські організації.

Організації з регулювання сталого розвитку України

Рівень	Перелік
Вищі органи	Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки та оборони України, Міністерство охорони навколишнього природного середовища
Державні комітети	Держкомгідромет України, Держкомзем України, Державний комітет України з водного господарства, Державний комітет України з геології та використання надр, Державний комітет рибного господарства, Державний комітет лісового господарства
Комісії	Національна комісія сталого розвитку, Міжвідомча комісія із забезпечення виконання Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, Міжвідомча комісія з питань моніторингу довкілля
Інші організації	Національна академія наук України, Координаційна рада з питань формування національної екологічної мережі, Національна координаційна рада з питань транспорту, здоров'я та довкілля, Рада з екологічних проблем басейну Дніпра та якості вод

Корисним є аналіз досвіду з регулювання сталого розвитку інших країн світу. Так, ще у 1996 р. 11 країн світу (Данія, Швеція, Норвегія, Ісландія, Фінляндія, Німеччина, Росія, Польща, Естонія, Латвія, Литва) ініціювали «Балтійську стратегію сталого розвитку» разом із громадськими організаціями і регіональною мережею міст.

Данія, Норвегія, Ісландія, Швеція, Фінляндія у 2005 – 2008 рр. упроваджували «Скандинавську стратегію сталого розвитку», в якій виокремлено такі питання:

- зміна клімату;
- збереження біологічного різноманіття;
- розвиток та збереження природного й культурного середовища;
- морські ресурси та їх збереження;
- забезпечення якості та безпеки продуктів харчування;
- діяльність хімічної промисловості, енергетики, транспорту, сільського господарства з позицій сталого розвитку;
- організації взаємодії бізнесу та виробництва;
- участь громадськості в проблемах сталого та гармонійного розвитку.

Плани щодо майбутнього розвитку основних секторів економіки (агропромислового комплексу, лісового та рибного господарств, енергетики, транспорту, туризму, освіти, охорони здоров'я) визначено в проекті «Балтійська стратегія – 21». До цього документу додається спеціальний план дій по досягненню визначених у плані цілей розвитку.

Національна стратегія сталого розвитку Швеції, розроблена у 2002 р., описує поточну ситуацію у сфері сталого розвитку та майбутні перспективи країни. Основними питаннями, що розглянуті в даному документі, є:

- організація ефективної взаємодії між економічним, соціальним та екологічним розвитком;
- глобальні проблеми сталого розвитку;
- аналіз міжнародної та національної діяльності у сфері сталого розвитку.

Даний документ містить перелік реалізованих заходів щодо переходу до сталого розвитку та сценарії майбутніх проектів. У стратегії виокремлено основні сфери сталого розвитку, а також конкретні цілі та заходи щодо їх досягнення. Сталий розвиток Швеції спирається на гармонізацію соціальної сфери, зокрема забезпечення повноцінного трудового життя у зв'язку зі старінням населення.

Велику увагу приділено також проблемам забруднення довкілля та змін клімату у зв'язку з техногенним навантаженням. Контроль за реалізацією даної стратегії здійснюється за допомогою 30 індикаторів, розподілених на групи: ефективність, внесок і рівність, цінності, ресурси для майбутніх поколінь.

Аналогічну стратегію сталого розвитку затверджено у Нідерландах, яка містить загальні напрями регулювання сталого розвитку (табл. 3), мету та конкретні заходи. При цьому вибір цілей сталого розвитку та заходів щодо їх реалізації здійснюється за допомогою матриці компромісів. Дана матриця містить соціальні, економічні та екологічні аспекти сталого розвитку.

У стратегії сталого розвитку Німеччини, прийнятій у 2012 р., сталий розвиток визначено як провідний принцип політики Федерального уряду Німеччини; задекларовано необхідність дотримання даного принципу як цілі й критерію оцінки діяльності уряду. Стратегія базується на чотирьох ключових директивах: рівноправність поколінь, якість життя, соціальна згуртованість, міжнародна відповідальність.

Завданнями сталого розвитку Німеччини, починаючи з 2013 р., є фискальна стійкість, стала господарська діяльність, клімат та енергетика та ін.

Стратегія сталого розвитку Німеччини містить індикатори за окремими сферами сталого розвитку (табл. 4).

Аналогічні індикатори розроблено для таких сфер сталого розвитку: «Якість життя» (14 індикаторів), «Соціальна згуртованість» (6 індикаторів), «Міжнародна відповідальність» (2 індикатора).

Отже, найбільш поширеними напрямками сталого розвитку в ЄС є:

- контроль за збереженням природного середовища;
- підтримання біологічного різноманіття;
- удосконалення екологічної політики: контроль за відходами та викидами, скорочення обсягів парникових газів тощо;
- упровадження стандартів чистоти водних, повітряних, земельних ресурсів та їх захист від антропогенного навантаження;
- вирішення специфічних національних проблем країни – старіння населення, підвищення активного довголіття та працездатності пенсіонерів, зниження рівня захворюваності та ін.

Таблиця 3

Напрями сталого розвитку «Державної програми дій для сталого розвитку Нідерландів» [14, с. 87 – 88]

Напрямок	Загальна мета
Вода	Підвищити ефективність використання водних ресурсів, запобігти повеням, гарантувати гарну якість питної води
Біорізноманітність	Покращити даний аспект до 2015 р. на 50 %
Енергетика	Надійні, доступні та чисті енергетичні ресурси
Сільське господарство	Стале і конкурентоспроможне виробництво
Транспорт	Зниження транспортних витрат, перехід до сталої транспортної системи
Споживання та виробництво	Стимулювати підприємництво, мотивувати впровадження програми сталого виробництва і споживання на європейському рівні строком на 10 років
Знання	Розвивати економіку, засновану на знаннях, стимулювати інновації, інтегрувати сталий розвиток у систему освіти, розвивати дослідження взаємозв'язку між знаннями, інноваціями, сталим розвитком
Здоров'я	Скоротити вплив на здоров'я населення хімічних речовин до 2020 р., знизити негативний вплив чинників навколишнього середовища на здоров'я населення
Населення	Проголосити соціальну гармонію, участь 70 % населення на ринку праці, виокремити позитивні та негативні аспекти міграції, визначити наслідки старіння населення на споживання
Рекреаційні ресурси і туризм	Проект у майбутньому
Інструменти для зміни поведінки уряду	Краще керівництво шляхом розвитку інструментів з оцінки впливу політики, проведення досліджень, прогнозування та аналізу, впровадження принципів сталого розвитку в процес ухвалення політичних рішень
Бідність	Створити економічні, політичні та соціальні можливості для всіх, кожен громадянин повинен задовольняти свої базові потреби, підтримувати ініціативи зі скорочення боргів бідних країн

Таблиця 4

Індикатори стратегії сталого розвитку Німеччини у сфері «Рівноправність поколінь» [7]

№	Сфера індикатору. Постулат сталого розвитку	Індикатори	Цілі
1	2	3	4
1a	Ресурсозбереження. Дбайливе та ефективне використання ресурсів	Енергопродуктивність	подвоїти з 1990 по 2020 р.
1b		Первинне енергоспоживання	знизити на 20 % до 2020 р. та на 50 % до 2050 р. порівняно з 2008 р.
1c		Продуктивність ресурсів	подвоїти з 1994 по 2020 р.
2	Захист клімату. Скорочення парникових газів	Викиди парникових газів	скоротити порівняно з 1990 р.: на 21 % до 2012 р.; на 40 % до 2020р.; на 80 – 95 % до 2050 р.
3a	Відновлювальні джерела енергії. Розширення перспективного енергозбереження	Частка енергії з відновлювальних джерел у кінцевому споживанні	збільшити до 18 % до 2020 р. і до 60 % до 2050 р.
3b		Частка електроенергії з відновлювальних джерел у загальному споживанні електроенергії	збільшити до 12,5 % до 2010р.; не менше ніж до 35 % до 2050 р. не менш ніж до 80 % до 2050 р.
4	Площа земель, що використовуються. Стале землекористування	Збільшення площі земель населених пунктів і транспорту	скорочення щорічного приросту до 30 га до 2020 р.
5	Біорізноманіття. Збереження видів – охорона середовищ існування	Біорізноманіття та якість ландшафту	підвищити індекс до 100 до 2015 р.

Закінчення табл. 4

1	2	3	4
6a	Державна заборгованість – консолідація бюджетів – забезпечення рівноправності поколінь	Дефіцит державного бюджету	затримати річне зростання бюджетного дефіциту в межах 3 % ВВП
6b		Структурний дефіцит	забезпечити структурно урівноважений державний бюджет, затримати структурний дефіцит в межах 0,5% ВВП
6c		Рівень державної заборгованості	затримувати нижче 60 % ВВП
7	Турбота про економічне майбутнє. Створення сприятливих умов для інвестицій – довгострокове збереження добробуту	Відношення валових капітальних інвестицій до ВВП	підвищити частку
8	Інновації. Формування майбутнього за допомогою нових рішень	Приватні та державні витрати на НДДКР	збільшити до 3 % ВВП до 2020 р.
9a	Освіта. Послідовне вдосконалення систем освіти та підвищення кваліфікації	Особи у віці 18 – 24 без завершеної освіти	знизити показник до рівня нижче 10 % до 2020 р.
9b		Особи у віці 30 – 34 з вищою або післясередньою освітою	підвищити показник до 42 % до 2020 р.
9c		Відсоток випускників загальноосвітніх шкіл, що вступили до ВНЗ	підвищити до 40 % до 2010 р.; надалі розширювати та стабілізувати на високому рівні

Регулювання сталого розвитку в країнах СНД здійснюється також за допомогою державних стратегій і концепцій. Так, у Концепції переходу Російської Федерації до сталого розвитку визначено такі заходи:

1. Розробка та реалізація програм переходу до сталого розвитку для кожного регіону та подальша інтеграція їх при розробці державної політики в сфері сталого розвитку.
2. Ефективне збалансування інтересів країни та місцевих особливостей за рахунок:
 - формування регіонального господарського механізму, що регулює соціально-економічний розвиток, зокрема природокористування та антропогенний вплив на довкілля;
 - виконання природоохоронних заходів на незабудованих територіях міст, інших населених пунктів і в природних зонах, включаючи санітарне очищення, рекультивацию земель, озеленіння та благоустрій;
 - здійснення заходів щодо оздоровлення населення, розвитку соціальної інфраструктури;
 - розвиток АПК на базі екологічно прогресивних агротехнологій, адаптованих до місцевих умов, формування системи соціального захисту сільського населення;
 - реструктуризація регіональної промислової системи з урахуванням господарської ємності локальних екосистем.
3. Розробка комплексних міжрегіональних схем, що охоплюють території декількох суб'єктів Російської Федерації.

У Республіці Білорусь розроблено Національну стратегію сталого розвитку, яка передбачає поступовий розви-

ток економічної і соціальної сфер та пріоритетне вирішення екологічних проблем, збереження та розвиток довкілля.

Отже, розвинені країни світу здійснюють активні заходи з упровадження концепції сталого розвитку (табл. 5).

Висновки. Проведений аналіз дозволяє дійти висновку, що більшість країн світу займаються розробкою комплексу заходів з упровадження та стимулювання сталого розвитку, який містить законодавчі акти, державні стратегії сталого розвитку, програми або проекти зі сталого розвитку та індикатори його моніторингу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року (зі змінами та доповненнями): Постанова КМУ від 21 липня 2006 р. № 1001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1001-2006-p>
2. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. № 51, ст. 548 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>
3. Про схвалення Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 року: Розпорядження КМУ від 17 жовтня 2007 р. № 880-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/880-2007-p>
4. Про екологічну експертизу: Закон України від 09 лютого 1995 р. № 46/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecolife.org.ua/laws/ua/laws/1995/01.php>
5. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1264-12>

Регулювання сталого розвитку в законодавстві країн світу

Країна / об'єднання	Документ	Зміст
ЄС	Стратегія ОБСЄ в галузі економічного та екологічного вимірів	Аналіз викликів і загроз сталого розвитку, а також шляхів їх запобігання
Німеччина	Національна стратегія сталого розвитку	Планування основних заходів щодо реалізації сталого розвитку та їх індикаторів
Швеція	Національна стратегія сталого розвитку	Формування основних блоків сталого розвитку, постановка цілей і регулюючих заходів за кожним із блоків
Російська Федерація	Державна стратегія РФ з охорони довкілля та забезпечення сталого розвитку	Сформовано перелік цілей стратегії сталого розвитку та індикаторів їх досягнення. Визначено необхідні заходи для досягнення цілей
Республіка Білорусь	Постанова «Про розробку національної стратегії сталого соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь на період до 2020 року»	Механізм розробки стратегії, склад робочої групи, перелік відповідальних виконавців, цілі та заходи щодо впровадження сталого розвитку в усі сфері суспільного життя

6. Про тваринний світ : Закон України від 13 грудня 2001 р. № 2894-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2894-14>

7. Про рослинний світ : Закон України від 09 квітня 1999 р. № 591-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=591-14>

8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування регіональних стратегій розвитку : Наказ Міністерства економіки з питань Європейської інтеграції від 29 липня 2002 р. № 224 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1022.322.0>

9. Про утворення Національної ради із сталого розвитку України : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. № 997 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ovu.com.ua/articles/3500-pro-utvorennya-natsionalnoyi-radi-iz-stalogo-rozvi>

10. Про концепцію державної регіональної політики : Указ Президента України № 341/2001 від 25 вересня 2001 р. № 341/2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://Zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi.nreg=341%2F2001>

11. Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів : Постанова Верховної Ради України № 1359-XIV від 24 грудня 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=1359-14>

12. Про затвердження Комплексної програми реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку, на 2003 – 2015 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 634 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=634-2003-%EF>

13. Управління у сфері охорони навколишнього природного середовища [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://manyava.ucoz.ua/publ/3-1-0-113>

14. Основи сталого розвитку Харківської області до 2020 року : монографія. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2010. – 512 с.

15. Про засади державної регіональної політики : Проект Закону України (редакція станом на 08 жовтня 2008 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dbn.at.ua/publ/3-1-0-7>

16. Про Концепцію переходу України до сталого розвитку : Проект Закону України [Електронний ресурс]. – Режим до-

ступу : <http://www.mns.gov.ua/laws/laws/nuclear/92.htm>

REFERENCES

[Legal Act of Ukraine] (2006). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1001-2006-n>

[Legal Act of Ukraine] (2005). <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>

[Legal Act of Ukraine] (2007). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/880-2007-p>

[Legal Act of Ukraine] (1995). <http://www.ecolife.org.ua/laws/ua/laws/1995/01.php>

[Legal Act of Ukraine] (1991). <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1264-12>

[Legal Act of Ukraine] (2001). <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2894-14>

[Legal Act of Ukraine] (1999). <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=591-14>

[Legal Act of Ukraine] (2002). <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1022.322.0>

[Legal Act of Ukraine] (2009). <http://ovu.com.ua/articles/3500-pro-utvorennya-natsionalnoyi-radi-iz-stalogo-rozvi>

[Legal Act of Ukraine] (2001). <http://Zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi.nreg=341%2F2001>

[Legal Act of Ukraine] (1999). <http://zakon.nau.ua/doc/?code=1359-14>

[Legal Act of Ukraine] (2003). <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=634-2003-%EF>

[Legal Act of Ukraine] (2008). <http://dbn.at.ua/publ/3-1-0-7>

[Legal Act of Ukraine]. <http://www.mns.gov.ua/laws/laws/nuclear/92.htm>

Osnovy staloho rozvytku Kharkivskoi oblasti do 2020 roku [Principles of sustainable development of the Kharkiv region by 2020]. Kharkiv: INZhEK, 2010.

“Upravlinnia u sferi okhorony navkolishnyoho pryrodnoho seredovyshcha” [Management in the field of environmental protection]. <http://manyava.ucoz.ua/publ/3-1-0-113>